

MARIA TERESA TURELL
(1949-2013)

Les que escrivim aquestes línies vam conèixer la Maite en la nostra etapa predoctoral i postdoctoral, quan la seva carrera acadèmica ja havia assolit el seu punt àlgid i la seva figura era àmpliament reconeguda, a part de l'innegable valor de les experiències que vam viure amb ella en l'àmbit professional i dels seus coneixements científics, però el llegat més valuós han estat les seves lliçons de professionalitat, de passió immensurable, de lleialtat, de força i de coratge. Per la gent que va tenir la sort de creuar-se amb ella, no afegirem res que no coneguim ja. Per a aquells que no la van conèixer, volem explicar les seves contribucions més importants.

Maria Teresa Turell Julià es llicencià el 1973 en Filosofia i Lletres en l'especialitat de Filologia Anglesa a la Universitat de Barcelona i dos anys després va guanyar la beca del British Council per a realitzar els seus estudis de màster en lingüística i ensenyament de l'anglès a la University of Leeds. En tornar, es va incorporar a la plantilla del departament de Llengua i Literatura Anglesa de la Universitat de Barcelona per dedicar-se a l'ensenyament de la llengua anglesa alhora que desenvolupava els seus estudis de doctorat. Un 23 de febrer del 1981, hores abans d'un intent de cop d'estat que sacsejaria el país, defensà la seva tesi doctoral en una sala plena de companys, professors i estudiants que van presenciar el començament d'una carrera acadèmica marcada per la seva professionalitat, el seu compromís acadèmic i el seu caràcter innovador.

Des dels inicis de la seva carrera, la Maite va ser sempre pionera. La seva tesi doctoral, sobre la llengua dels treballadors a les empreses de Barcelona, resultà altament innovadora gràcies a la introducció dels plantejaments teòrics i metodològics del camp de la sociolingüística. El 1984, la concessió d'una beca Fulbright li va donar l'oportunitat de seguir formant-se en aquest àmbit al departament de lingüística de la University of Pennsylvania, on treballà juntament amb William Labov. En aquesta etapa s'impregnà del rigor científic en el tractament de les dades que l'acompanyaria en tot moment i que marcaria més tard la seva recerca en diverses àrees com el contacte de llengües, el multilingüisme, l'adquisició de llengües i, més recentment, la lingüística forense.

Un cop guanyada la càtedra de Filologia Anglesa l'any 1986, va desenvolupar la seva carrera acadèmica principalment a dues universitats. La seva etapa a la universitat de Barcelona, concretament al Camp de Tarragona, que esdevindria independent com a Universitat Rovira i Virgili l'any 1991, va estar centrada en aspectes sociolingüístics de diversos grups ètnics a Catalunya, en especial a la Canonja. L'any 1994 es va traslladar a la Facultat de Traducció i Interpretació de la jove Universitat Pompeu Fabra. En el marc de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada, va fundar l'any 2001 el grup consolidat Unitat de Variació Lingüística (UVAL). Dins d'aquest grup desenvoluparia la seva producció científica sempre dins l'àmbit de la sociolingüística, tant en la variació en el grup, amb temes relacionats amb multilingüisme i contacte de llengües, com en la variació individual, fonamental en àrees com l'atribució d'autoria o el plagi lingüístic. De les moltes publicacions que poden trobar-se en la seva pàgina a l'IULA-UPF <<http://www.upf.edu/pdi/iula/teresa.turell/index.htm>>, destaquen d'aquesta etapa referències com *La sociolingüística de la variació* (1995), *Multilingualism in Spain* (2001), *Lingüística Forense, lengua y derecho: conceptos, métodos y aplicaciones* (2005) i *Dimensions of Forensic Linguistics* (2008).

Sigui per l'herència rebuda del seu pare, qui, com ella sempre explicava, es va veure implicat com a demandant en diversos procediments judicials, sigui pel seu esperit lluitador i el seu desig per millorar les coses, va trobar en la lingüística forense l'àrea perfecta d'aplicació de la seva recerca. L'any 2003 va fundar el primer laboratori de lingüística forense a Espanya, el ForensicLab, dins del grup de recerca UVAL, fent palesa l'estreta relació entre la sociolingüística de la variació i la lingüística forense. El ForensicLab, de la mà de la Maite, es convertí, així, en pioner en l'ensenyament, la recerca i el treball de peritatge lingüístic, creant el primer Màster en Lingüística Forense

(IDEC-IULA, UPF) que s'ofereix en castellà, dirigint tres projectes de recerca competitiu, i participant en més d'una seixantena de casos judicials. Com a prova de la magnitud de la seva contribució, l'any 2009 el ForensicLab va rebre el premi del Consell Social de la UPF a la transferència de coneixement en la modalitat de Ciències Socials i Humanitats, i més recentment, el 2011, la Maite va ser escollida presidenta de la *International Association for Forensic Linguists* (IAFL) per la comunitat de lingüistes forenses d'arreu del món, que reconeixien així el seu lideratge internacional en aquesta disciplina.

Però Turell no només va contribuir a l'acadèmia amb la seva recerca científica i la difusió del seu coneixement a les futures generacions. També va voler millorar les estructures i el funcionament de la universitat, i prendre les decisions necessàries per materialitzar els seus objectius. En aquest sentit, va tenir diferents càrrecs acadèmics i institucionals a la Universitat Pompeu Fabra, com els de secretària general (1999-2001), delegada del rector per a la Coordinació de Centres Docents Adscrits (1998-2001) i directora de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (2004-2006), ajudant així la UPF a consolidar-se com una de les universitats més prestigioses, i a l'IULA com un institut de recerca en lingüística aplicada de referència. Com a prova de la seva dedicació acadèmica a tots els nivells, l'any 2007 la UPF li va concedir el premi per la seva contribució a la universitat en les àrees d'ensenyament, gestió, representació institucional i recerca.

El seu afany per la transmissió de coneixement a través de la docència i de la producció científica van acompanyar la Maite fins al final. El dia abans d'ingressar a l'hospital per última vegada, estava fent classe de detecció de plagi als alumnes del màster en Lingüística Forense. I uns mesos abans, li havien aprovat un nou projecte competitiu que s'havia de desenvolupar al ForensicLab. Aquesta força que l'empenyia, la va trobar en la convicció que els seus col·laboradors i deixebles continuarien amb la mateixa professionalitat, rigor científic i passió que els va saber transmetre.

Raquel CASESNOVES FERRER
 Institut Universitari de Lingüística Aplicada
 Universitat Pompeu Fabra
 Núria GAVALDÀ FERRÉ
 Institut Universitari de Lingüística Aplicada
 Universitat Pompeu Fabra

JAUME POMAR LLAMBIAS
 (1943-2013)

Jaume Pomar Llambias va néixer a Palma el 29 de juliol de 1943. Una part de la seva infantesa va transcórrer al poble de Biniali, que en la seva obra apareix transformat amb el nom de Mosafat. Era nét del poeta i escriptor modernista Jaume Pomar i Fuster, del qual va traduir al català *Assaig històric sobre el desenvolupament de la instrucció pública a Mallorca* (1990), un llibre bàsic per conèixer la història de l'educació a l'illa. Va cursar periodisme (1973) a Barcelona i, fruit d'aquests estudis, va elaborar una tesina sobre *Nova Palma* (1898), una revista modernista mallorquina. Aquest treball fou publicat amb el títol de *L'aventura de «Nova Palma»* (1976) i es pot considerar una de les investigacions pioneres tant sobre les publicacions periòdiques a Mallorca com sobre el modernisme illenc.

Pomar va exercir el periodisme en diversos diaris i revistes —tot fent de redactor, columnista, crític literari i artístic, reporter, entrevistador...—; fou cap de premsa del partit Unió Democràtica de les Illes Balears (1977) i del Govern Civil de les Balears (1983-84); va ésser col·laborador de Televisió Espanyola (1974); treballà com a redactor del suplement sobre la Guerra civil que publi-